

PM Naturvärdesinventering.
Bilaga 3. Flodpärlmussla 2025

Ny järnväg Göteborg–Borås Delen Bollebygd

Härryda kommun och Bollebygds kommun, Västra
Götalands län

Järnvägsplan 2026-02-16
Ärendenummer TRV 2025/135507

Trafikverket

Postadress: Trafikverket, 411 04 Göteborg

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

Konfidentialitetsnivå: 1 Ej känslig

Dokumenttitel: PM Naturvärdesinventering Bilaga 3. Flodpärlmussla 2025 – Ny järnväg Göteborg–Borås, delen Bollebygd – Järnvägsplan

Författare: Mikaela Sandgathe och Simon Tytor, Sweco Sverige AB

Dokumentdatum: 2026-02-16

Ärendenummer: TRV 2025/135507

Version: 1.0

Projektledare: Frida Lindvall, Trafikverket

Produktansvarig: Helena Ireneßson, Trafikverket

Foto framsida: Trafikverket

Kartor, figurer och illustrationer: Sweco Sverige AB, om inget annat anges

Underlag bakgrundskartor: © Lantmäteriet, Geodatasamverkan.

Sammanfattning

Syftet med denna utredning är att inventera förekomsten av flodpärlmussla i en avgränsad del av Sörån. Det insamlade underlaget är avsett att utgöra ett stöd i utredningsarbetet. Resultaten kan även komma att användas som beslutsunderlag i artskyddsbedömningar och vid planering av relevanta hänsyns- och skyddsåtgärder

Totalt påträffades 64 musslor på den 1,8 km långa sträckan. Förekomsten av flodpärlmusslor var ojämnt fördelad längs den undersökta sträckan, med högre tätheter i vissa delområden. Genrellt var populationen liten och inga små musslor påträffades, de vill säga troligen sker ingen förnygring på sträckan.

Innehåll

1 Inledning	5
1.1 Syfte	5
2 Metod.....	6
3 Resultat	7
3.1 Beskrivning av området	7
3.2 Fynd av flodpärlmusslor.....	7
4 Referenser	9

1 Inledning

Den planerade järnvägssträckningen förbi Bollebygd kommer att passera över Sörån, ett vattendrag med betydande naturvärden. Vattendraget hyser flera skyddsvärda arter, däribland lax och den fridlysta flodpärlmusslan.

Inför beslut om järnvägens dragning har en detaljerad utredning av flodpärlmusslornas förekomst inom den föreslagna korridoren genomförts. Syftet med undersökningen är att identifiera flodpärlmusslans population inom det berörda området i Sörån. Den senaste större inventeringen av flodpärlmusslor i området genomfördes 1997 (Nilsson, 2012). Även 2005 genomfördes en mindre inventering inom det berörda området (Andersson, 2006). Detta understryker behovet av denna aktuella kartläggning för att säkerställa uppdaterad och relevant data.

1.1 Syfte

Syftet med denna utredning är att inventera förekomsten av flodpärlmussla i en avgränsad del av Sörån. Det insamlade underlaget är avsett att utgöra ett stöd i kommande linjevalsanalys. Resultaten kan även komma att användas som beslutsunderlag i artskyddsbedömningar och vid planering av relevanta hänsyns- och skyddsåtgärder.

2 Metod

Inventeringen av flodpärlmussla genomfördes under vecka 26 sommaren 2025, längs hela den aktuella sträckningen av Sörån inom järnvägskorridoren, vilket omfattar cirka 1,8 kilometer vattendrag med en genomsnittlig bredd på 6–8 meter, se Figur 1. För att underlätta kartläggningen delades vattendraget in i tio delsträckor, utifrån naturliga variationer såsom förändringar i bottensubstrat, djup och andra fysiska förutsättningar.

Musslor inventerades med hjälp av vadning med vattenkikare samt snorkling över hela vattendragets bredd. Mycket grunda områden, grundare än 10 cm samt de djupaste områdena, djupare än 1 meter, var svårinventerade men också mycket fåtaliga inom området. Inventeringen bedöms därför vara heltäckande för sträckan.

År 1997 och 2005 genomfördes inventeringar av Sörån riktat mot flodpärlmusslor. Dessa inventeringar baserades på samma metodik med vadning och vid 2005 även snorkling. Dessa tidigare inventeringar fokuserade mestadels uppströms riksväg 40, vilket är utanför det aktuella området.

Den inventerade sträckan omfattar åns hela dragning inom utredningskorridoren. De vill säga mellan Kråktorpsvägen och Rinna söderväg. Det är dock viktigt att notera att undersökningen inte omfattade vattendragets sträckor nedströms den aktuella korridoren, även om dessa potentiellt kan påverkas av exempelvis grumling eller andra följd effekter av byggnation. Tidigare inventeringar dokumenterade en stor förekomst av flodpärlmusslor uppströms väg 40 (Nilsson, 2012).

3 Resultat

3.1 Beskrivning av området

Vattendraget har en meandrande form med svag naturlig erosion i ytterkurvor och sedimentation i innerkurvor. Bottensubstratet var varierat med allt från lättrörliga sandbankar och lera till ett fåtal sträckor med större sten och ibland block.

Dominerande var sten och grus i mindre fraktioner. Vattendraget var varierande och många olika vattenväxter påträffades. Kanterna bestod av ängs- och hagmark eller lövskog som dominerades av al. Med jämna mellanrum förekom större död ved i vattendraget vid vilka elritsor och signalkräftor noterades.

En onaturlig erosion kunde också ses på flera platser både på vattendragets kanter och botten och indikerar en sänkt basnivå nedströms. Vid området uppströms Bollenkollen skidanläggning var vattendraget kraftigt rätat och vid sista delen innan bron vid Rinna Söderväg bestod strandkanten av sprängsten.

3.2 Fynd av flodpärlmusslor

Totalt påträffades 64 musslor på den 1,8 km långa sträckan. Förekomsten av flodpärlmussla var ojämnt fördelad längs den undersökta sträckan, med högre tätheter i vissa delområden. Fördelningen framgår av Figur 1. Storleksvariationen bland de observerade individerna var begränsad; den minsta musslan uppskattades till 63 mm och den största till 87 mm, vilket tyder på avsaknad av föryngring inom det inventerade området. Tomma musselskal påträffades återkommande längs sträckan.

Jämfört med tidigare inventeringar är resultatet likartat. Vid undersökningen 1997 påträffades 62 musslor inom området. Den tidigare inventeringens utredningsområde överlappade mycket men inte helt med det aktuella utredningsområdet men resultaten är jämförbara och likartade. De små skillnader som kan ses är potentiellt lite färre musslor vid undersökningen 2025. Vid undersökningen 2005 särskildes inte området uppströms väg 40 och strax nedströms vilket gör resultaten svåra att jämföra.

Figur 1. Den inventerade delen av Sörån uppdelad i delsträckor med tätheter av flodpärlmussla (antal musslor/delsträcka).

Noterbara fynd längs med inventeringen var ett relativt högt antal döda träd i vattendraget, stor variation inom vattendraget vilket bidrog till många nicher och flera olika vattenväxter. Gott om kräftor noterades samt elritsa och nejonöga. Även hagmarker med djur betande ner i vattendraget gynnar vattendragets biologiska mångfald.

4 Referenser

Andersson, M. 2006. Flodpärlmussla i Västra Götalands län – Känd förekomst. Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Nilsson, M. 2012. Flodpärlmussla i Sörån – En inventering vid Bollebygd 1997. MN Naturdokumenta. Lygnernsvattenråd.

Trafikverket, 411 04 Göteborg. Besöksadress: Vikingsgatan 2–4

Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

trafikverket.se